

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :30824082-610-3890029
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

14 Haziran 2022

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURTULM
Bakan

EK:

- Liste (5 Adet, 5 Sayfa)
- Cevap Yazısı (33 Adet, 71 Sayfa)

7 / 64636

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ
SAYIN DİLŞAT CANBAZ KAYA'NIN
TBMM 7/64636 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
DAİR SORULARI VE CEVAPLARI

SORULAR:

- 1) Salda Gölü Koruma Projesi Çalışmaları kapsamında bugüne kadar neler yapılmıştır?
- 2) Salda Gölü Koruma Projesi hazırlık sürecinde hangi çevre kurum/kuruluş ve sivil toplum kuruluşlarının görüş ve önerisi alınmıştır? Salda Gölü Koruma Derneği ile ortak çalışma yürütülmekte midir?
- 3) Millet Bahçesi Projesi yapım sürecinin Salda Gölü'ne zarar vermesini engellemek adına neler yapılmıştır? Proje ve proje yapım sürecinin Salda Gölü için yarattığı tahribat denetlenmiş midir?
- 4) 2019'dan bu yana göl çevresinden kum taşımak gibi gölde tahribat yaratacak eylemlerde bulunan kaç kişi/şirket ve kuruma para cezası yaptırımı uygulanmıştır?
- 5) Salda Gölü'nün su seviyesinin çekilmesine ilişkin sebeplerin araştırılması için neler yapılmaktadır? Tespit edilen sebepler nelerdir?

CEVAPLAR:

1- Salda Gölü ve çevresinde 296 km²'lik alan, 14 Mart 2019 Tarih ve 824 sayılı Cumhurbaşkanı kararı ile Özel Çevre Koruma bölgesi ilan edilmiş, Korunan Alan miktarı 7 kat artırılmıştır. Bugüne kadar kötü ve hoyrat kullanılan gölün korunması için etkin tedbirler alınmıştır. Salda Gölü'nü Korumaya ilişkin çalışmalar; Bakanlığımızca oluşturulan Çevre ve Tabiat Kurulu'nun tavsiyeleri doğrultusunda, bilimsel çalışmalar ışığında yürütülmektedir. Alanda öncelikli acil önlem olarak, ahşap bariyerlerle araçların göle yaklaşması önlenmiştir.

Salda Özel Çevre Koruma Bölgesi ilan edilmeden önce araçlar göl kıyısına kadar girmekte göl suyuyla araçlar yıkanmakta ve stromatolit oluşumlar zarar görmekteydi. Alanda kontrolsüz kullanımlar mevcuttu. Koruma çalışmaları kapsamında;

- ✓ Planlama çalışmalarına başlanarak mevzuata aykırı yapılaşmalar kaldırılmıştır.
- ✓ Göl aynasına kadar girilerek doğal dokuya zarar veren araçların girişi, ahşap bariyerler yapılarak engellenmiştir.
- ✓ Alanın otopark ihtiyacı, 2 km uzaklıkta sit alanı dışında, bir alanda çözülmüştür.
- ✓ Çöp konteynerleri konularak, çöp toplama araçları alınmış, sıfır atık yönetimi oluşturulmuştur.
- ✓ Yapılan çalışmalar ve alınan tedbirler neticesinde Salda Gölü su kalitesi iyileştirilmiştir.
- ✓ Salda Gölü kıyısında sigara içilmeyen dumanlız hava sahası oluşturulmuştur.
- ✓ Alanın kontrolü için 7/24 kamera sistemi kurulmuştur.
- ✓ Alana gelen ziyaretçilerin Salda Gölü'nü uzaktan gözlemleyebilecekleri seyir terasları projelendirilmiştir.
- ✓ Göl etrafındaki mevcut araç yolu üzerinde doğal dokuya zarar vermeyecek şekilde bisiklet yolu tasarlanmıştır.
- ✓ Alanda günübirlik ihtiyaçlara hizmet veren eski birimler yerine daha da geride, Kıyı Kanunu'na uygun olarak, ziyaretçilerin asgari ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde doğayla uyumlu, ahşap, doğal zeminden yüksek üniteler yerleştirilmiştir.
- ✓ Salda Gölü ve havzasının atıksu kaynaklı kirlilik ve bozulmalara karşı korunmasının sağlanması için alanda bulunan yerleşimlerden kaynaklanan atıksuların bertarafına yönelik Atıksu Arıtma Tesisi projelendirme çalışmaları Bakanlığımızca tamamlanmış olup uygulanma aşamasındadır. Arıtılmış atık suların %100 e yakın oranda geri kazanılmasına ilişkin bilimsel çalışmalar tamamlanmıştır. Alanda bilimsel çalışmalara ağırlık verilmiştir. ABD Havacılık ve Uzay Ajansı (NASA)'nın, Salda Gölü'nün Mars'taki Jezero Krateri ile benzer bir mineral oluşumu ve jeolojik yapısına benzerliğini vurgulayan açıklamalarından ve Reuters'ın Türkiye'den fotoğrafları geçmesinden sonra tüm dünyanın gözünü üzerinde toplayan Salda Gölü bilimsel olarak oldukça popüler hale gelmiştir. Bu kapsamda; NASA'nın Mars'tan getireceği kayalar üzerinde yapılacak çalışmalara ışık tutması hedeflenen, "Salda Gölünün Mikrobiyal Ekolojisinin İleri Moleküler Yöntemlerle (Metabarkodlama) Projesi" Bakanlığımız ve Üniversiteler ile yürütülerek tamamlanmıştır. Böylece, Salda Gölü'nde güncel olarak oluşan hidromanyezit içerikli stromatolitler ile Mars'taki karbonat içerikli kayalar arasındaki benzerliklerden dolayı Mars'taki yaşam hakkında önemli bulgular sağlanacaktır. Salda Gölü'nde yine Üniversiteler ve STK'lar ın katılımıyla;

- ✓ Sosyo ekonomik analiz ve taşıma kapasitesinin belirlenmesi çalışmaları tamamlanmış olup bu kapsamda ziyaretçi sayısı Beyaz adalarda yıllık 572173 kişi ile Halk Plajında yıllık 280628 kişi ile sınırlandırılması hedeflenmektedir.
- ✓ Uluslararası Doğayı Koruma Birliği (IUCN) tarafından koruma altına alınan kritik türlere ev sahipliği yapmakta olan türlerin belirlenmesi amacıyla Biyoçeşitlilik çalışmaları,
- ✓ Salda Gölü Yönetim Planı çalışmaları,
- ✓ Salda Gölü'nün UNESCO dünya miras geçici listesine dahil edilmesi çalışmaları yürütülmektedir.
- ✓ Koruma tedbirlerinden sonra gölden alınan su numuneleri doğrultusunda salda gölünün suyu içme seviyesine ulaşmıştır.

2- Salda Gölü Koruma Projesinin hazırlık aşamasında; bu alanda uzman olan Prof. düzeyinde akademisyenlerin de görüşleri alınmak suretiyle proje oluşturulmuştur. Buna ilave olarak, Bakanlığımız bünyesinde; Burdur İli'nde gerçekleştirilen Salda Gölü Yönetim Planı çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Salda Gölünde yapılacak çalışmalara ilişkin kurum/kuruluş ve sivil toplum kuruluşlarının görüş ve önerileri alınmıştır. Ayrıca, Salda Gölü Koruma derneği de davet edilerek, katılımları sağlanmıştır. Gerçekleştirilen Çalıştay süresince, gölün arazi yapısı incelenmiş ve yönetim planına ilişkin yapılacak çalışmalar gösterilmiştir.

3- Salda Gölü çevresine millet bahçesi yapılmamıştır. Millet bahçesi konsepti tamamen farklı bir konsept olup, salda gölüne koruma projesi yapılmıştır. Salda gölü ve Çevresi Koruma Projesi kapsamında, Salda Gölü Özel Çevre Koruma Bölgesi ilanından sonra bölgede yapılan çalışmalar sonucu alanda kontrolsüz ve plansız şekilde kafe, çadır kullanımları ile özellikle gölün kıyı kenar çizgisinin göl yönünde bungalov benzeri yapıların bulunduğu, taşıtların göl kenarına kadar geldiği ve doğal yapıya zarar verdiği tespit edilmiştir. Araçların göl kıyısına kadar girerek doğal dokuya zarar vermesini önlemek amacıyla araçların girişi ahşap bariyerler yapılarak engellenmiş ve kumsal korunmuştur. Sahilde bulunan mevzuata aykırı yapılaşmalar kaldırılarak görüntü kirliliğinin önüne geçilmiştir. Çöp konteynerleri konularak, çöp toplama araçları alınmış, sıfır atık yönetimi oluşturulmuştur. Atık suların toplanmasını sağlamak amacıyla vidanjörler alınmıştır. Alanın kontrolü için 7/24 kamera sistemi kurulmuş, göl kıyısında dumansız hava sahası oluşturulmuştur.

Salda Gölü etrafında yapılacak uygulamalarda doğal dokuya zarar verilmemesi için kullanımlar yaklaşık 500 metre geriye çekilmiştir. Alandaki bungalov vb. baraka tipi yapılar kaldırılarak, konaklamalar Özel Çevre Koruma Bölgesi içerisinde yer alan köylere kaydırılmıştır. Alanın otopark ihtiyacı kıydan 2 km uzaklıkta sit alanı dışında çözülmüştür. Bakanlığımızca alana gelen ziyaretçilerin Beyaz Adalar Bölgesine ulaşımı için ücretsiz transfer hizmeti veren elektrikli araçlar temin edilmiştir. Bakanlığımız; Salda Gölü kıyısında ilk etapta yoğun kullanıma maruz kalan alana ilişkin projelendirme çalışmaları kapsamında zemine herhangi bir müdahalede bulunmamış olup, ziyaretçilerin günübirlik ihtiyaçlarına hizmet edecek birimler; temelsiz, sökülür takılır, doğa ile uyumlu ahşap malzemeden seçilmiş, zemine olacak zararları en aza indirmek amacıyla yerden yüksekte tasarlanmıştır. Proje çalışmaları ile sadece ziyaretçilerin, yeme-içme, duş-tuvalet ve dinlenme ihtiyaçlarının karşılanması hedeflenmiştir. Bu kapsamda lavabo, duş birimleri, soyunma kabinleri, mescit ve kafeteryaya yer verilmiştir. Alanda mevcut bulunan betonarme spor alanları kaldırılarak sınırları ahşap traverslerle oluşturulan, doğal ahşap malzeme kullanılarak imal edilen spor ve çocuk oyun elemanları kullanılmıştır. Halk plajı bölgesinde ziyaretçilerin daha önce doğal olarak kullandığı sirkülasyon sistemi kullanılmış ancak alanın önceki kullanımlarındaki karmaşanın önüne geçirilmesi amacıyla giriş ve çıkışlar için yönlendirme sağlanmıştır. Yürüyüş yolları ahşap malzemeler kullanılarak tasarlanmış, zeminin doğal olarak değişen kotuna uyum sağlayacak şekilde yapılmış, günübirlik birimlerin ihtiyaç duyduğu su ve elektrik altyapısı bu yolun altından geçirilmiştir. Bu sayede zemine müdahale edilmemiş, altyapının kötü görüntüsü engellenerek ekolojik ve görsel açıdan avantaj sağlanmıştır. Bakanlığımızca Salda Gölü ve çevresinde sürdürülebilir ulaşım politikalarını hayata geçirmek amacıyla tamamlanan "Salda Gölü Bisiklet yolları Projesi" ile bölgeye gelen turistlerin yoğunluk oluşturduğu alanlar tespit edilerek, bisikletin hem günlük ulaşım aracı olarak hem de turistik etkinliklerin gerçekleştirilmesinde kullanımının artırılması hedeflenmiştir.

Bakanlığımızca alanın ziyaretçi taşıma kapasitesi belirlenmesine ilişkin "Salda Gölü Özel Çevre Koruma Bölgesinde Taşıma Kapasitesi ve Sosyo-Ekonomik Analizi" çalışmaları yürütülerek tamamlanmıştır. Bu çalışma sonucunda ziyaretçi sayısı Beyaz adalarda yıllık 572173 kişi ile Halk Plajında yıllık 280628 kişi ile sınırlandırılması hedeflenmektedir. Çalışma ile alanın temel demografik, ekonomik ve sosyal göstergeleri istatistiki veriler ortaya konulmuştur. Bölgede insan faaliyetleri çerçevesinde çevreye ilişkin tutum ve davranışların belirlenmesi, doğa koruma esasları üzerinde baskı oluşturabilecek konuların ortaya konulması sağlanarak bölgenin gelecekteki durumunda rol oynayacak koruma ve kullanma eğilimleri saptanmıştır. Bu çalışma Salda Gölü Özel Çevre Koruma Bölgesi Yönetim Planına önemli bir altlık teşkil etmiştir. Bakanlığımız ile Burdur Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğümüzün uzman/teknik personelleri, Koruma Projesinin sağlıklı bir şekilde yürütülmesi için sürekli olarak, çalışma yapılan alanda bulunmuşlardır.

4- Bakanlığımız ve Burdur Valiliği'nce 14.04.2020 tarihinde proje alanında yapılan incelemede, Beyaz Adalar bölgesinde (Salda Gölü'ne 800 m. mesafede) proje kapsamı dışında doğal zeminden malzemenin alındığı, bu alınan malzemenin bir kısmının aynı sahada bırakıldığı, bir kısmının ise Salda Gölü Halk Plajı bölgesine taşındığı tespit edilmiştir. Söz konusu tespit sonrası hiç vakit kaybetmeden Bakanlığımızca 2872 sayılı Çevre Kanununun 20/k bendi gereği söz konusu kum taşınması işlemini gerçekleştiren yüklenici firmaya idari para cezası kesilmiş, Savcılığa suç duyurusunda bulunulmuş, sorumlular hakkında idari işlemler başlatılarak görevden alınmışlardır.

Doğal sit alanına izinsiz müdahale söz konusu olduğundan, Antalya Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonu tarafından, Savcılığa suç duyurusunda bulunulması kararı alınmıştır. Alanın jeo-biyo-ekolojik restorasyonu ve tekrar eski doğal yapısına dönüşmesi çalışması ivedilikle başlatılmıştır. Bu kapsamda 17.04.2020 tarihinde Bakanlığımız (TVKGM) yetkilileri ve üniversitelerde akademik kadrolarından oluşan Bilimsel İnceleme kurulu tarafından yerinde inceleme gerçekleştirilerek ekosistemin dinamiklerine uygun olarak jeo-biyo-ekolojik restorasyonun ivedilikle gerçekleştirilmesi, taşınan malzemenin nadir olduğu ve bozulmadan insan marifetiyle ve küreklerle mümkün olduğunca saflığının korunarak eski yerine taşınması, topoğrafyasına uygun ve hassas bir şekilde yerine yerleştirilmesi kararları alınarak Hassas Ekolojik Restorasyon metodolojisi oluşturulmuştur. Yapılan bu tespitler doğrultusunda alanın ekosistem dinamiklerine uygun olarak jeo-biyo-ekolojik restorasyonuna 19.04.2020 tarihi itibarıyla başlanmıştır. Bu çalışmalar; Bilimsel İnceleme Kurulu ve Bakanlığımız tarafından da hassasiyetle kontrol edilmektedir. 23.04.2020 tarihinde yapılan saha ziyaretinde çalışmaları denetleyen ve alanda inceleme yapan Bilim Kurulu üyeleri ve Bakanlığımız (TVKGM) yetkililerince alınan malzemenin bozulmadan insan marifetiyle ve küreklerle mümkün olduğunca malzemenin saflığı korunarak el arabası ile eski yerine taşınarak topoğrafyasına uygun ve hassas bir şekilde yerine yerleştirildiği belirtilmiştir.

5- Bakanlığımızca; Salda Gölü Özel Çevre Koruma Bölgesi Yönetim Planı çalışmaları yürütülmektedir. Bu kapsamda, ilgili kurumlarca DSİ Bölge Müdürlüğü, Tarım İl Müdürlüğü vb. ilgili paydaşların katılımıyla ortak bir çaba gösterilerek Göl ve bölge havzası ile yeraltı sularının tespit, takip ve sürdürülebilir koruma ve kullanılması üzerine çalışmalar ortak bir paydada yürütülmektedir. Çalışma süresince Küresel İklim Değişikliğinin ve bölgede yapılan tarım faaliyetlerinde su isteği az olan türlerin tercih edilmemesinin göl su seviyesini etkilediği tespit edilmiştir. Konuya ilişkin geçmiş yıllarda (1972-2019) yapılan bilimsel çalışmalarda göl yüzey alanının zamanla değişkenlik gösterdiği de belirtilmektedir. Ayrıca, Bakanlığımız tarafından; "Salda Gölü ve Havzası Arıtılmış Atık suların Geri Kazanımı" çalışmaları tamamlanmış olup, Gölün su seviyesinin ve kalitesinin korunması ve havza sularının sürdürülebilir kullanımının sağlanması hedeflenmiştir.